

បច្ចុប្បន្នភាពនៃការទទួលបានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០២៥

ទិវាអន្តរជាតិជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក

ជនជាតិដើមភាគតិចសរុបមានចំនួនប្រមាណ ១៧២.៩៨០ នាក់ ស្មើ ១,១១% នៃប្រជាជនកម្ពុជាសរុប កំពុងរស់នៅក្នុងខេត្ត-ក្រុងចំនួន១៥ នៃបណ្តាខេត្ត-ក្រុងចំនួន២៥ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ តាមការប៉ានប្រមាណគឺមានជនជាតិដើមភាគតិចចំនួន ៤៨៨ សហគមន៍ដែលកំពុងប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតតាមបែបកសិកម្មប្រពៃណីរបស់ពួកគេ រួមទាំងការធ្វើ «កសិកម្មវិលជុំ» ឬ «ចំការវិលជុំ»។^១ ជំនឿ ប្រពៃណី និងអត្តសញ្ញាណរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចកម្ពុជាមានទំនាក់ទំនងយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយដីធ្លី និងធនធានធម្មជាតិ។^២

ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ក្នុងការទទួលបានកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

សិទ្ធិទទួលបានដីធ្លីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចត្រូវបានការពារយ៉ាងមុតមាំដោយច្បាប់អន្តរជាតិ ដែលត្រូវបានបញ្ចូលនៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា៣១។ ច្បាប់អន្តរជាតិទាំងនោះរួមមាន កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ (ក.អ.ស.ស.ស.វ) មាត្រា១១ ដែលធានាសិទ្ធិទទួលបានលំនៅឋានសមរម្យ។ ប្រទេសកម្ពុជាបានផ្តល់សច្ចាប័នលើ ក.អ.ស.ស.ស.វ កាលពីឆ្នាំ១៩៨៣ ដែលផ្សារភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចធានាថាប្រជាជនទាំងអស់រួមទាំងជនជាតិដើមភាគតិចទទួលបាននូវសិទ្ធិនេះ។ សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច (ស.ប.ស.ស.ជ.ក) បានចែងថា ជនជាតិដើមភាគតិច «មានសិទ្ធិទទួលបានដីធ្លី ដែនដី និងធនធាននានាដែលពួកគេអាស្រ័យផល ក្នុងភាពជាម្ចាស់ នៃការកាន់កាប់ និងការប្រើប្រាស់តាមបែបប្រពៃណី» (មាត្រា ២៦.១) និងបានចែងថា «រដ្ឋត្រូវផ្តល់ការទទួលស្គាល់ និងការពារតាមផ្លូវច្បាប់ចំពោះដីធ្លី ដែនដី និងធនធានរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចទាំងអស់នោះ» (មាត្រា ២៦.២)។^៣ ច្បាប់ជាតិរបស់កម្ពុជា បានទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិសមូហភាពរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចលើការប្រើប្រាស់ដីធ្លីតាមបែបប្រពៃណីដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ភូមិបាល ឆ្នាំ២០០១ និងយោងតាមអនុក្រឹត្យលេខ៨៣ ឆ្នាំ២០០៩ដែលការទទួលស្គាល់ក៏នៅមិនទាន់ពេញលេញតាមការប្រតិបត្តិរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចនៅឡើយទេ។

ឧបសគ្គក្នុងការទទួលបានកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

ទោះបីជាដំណើរការចុះបញ្ជីបានកែឱ្យមានលក្ខណៈងាយស្រួលជាងមុននៅឆ្នាំ២០២០ ក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីនៅតែមានដំណើរការយឺតយ៉ាវដែល គឺដោយសារមានភាពស្មុគស្មាញ បញ្ហាតម្លៃខ្ពស់ និងមានរយៈពេលវែង។^៤

៨,៨១% នៃសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ទទួលបានកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព

៤៣/៤៨៨ សហគមន៍ទទួលបានកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព តាំងពីដំណើរការចាប់ផ្តើមក្នុងឆ្នាំ ២០១១

៤១.៥៣៨,៣២ ហិកតានៃផ្ទៃដីបានចុះបញ្ជីជាកម្មសិទ្ធិសមូហភាព

គម្លាតដែលកាន់តែរីកធំ៖ ការពិត និងគោលដៅរបស់រដ្ឋាភិបាល

គោលបំណងរបស់រដ្ឋាភិបាលគឺចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ចំនួន ១០ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ ពីឆ្នាំ ២០១១ ដល់ឆ្នាំ ២០២៤ (១៣ ឆ្នាំ) គោលដៅគឺ ១៣០ ប័ណ្ណ។ សិទ្ធិដែលដាក់ស្នែងគឺនៅឆ្ងាយពីគោលដៅយ៉ាងខ្លាំង។^៥

ចេញបាន ៤៣ ប័ណ្ណ

គោលដៅ៖ ១៣០ ប័ណ្ណ

វឌ្ឍនភាពដាក់ស្នែង (៣,៣០%)

គោលដៅរដ្ឋាភិបាល (១០០%)

ជាមធ្យមមានតែប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព ចំនួន ៣,៣០% ប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានចេញក្នុងមួយឆ្នាំដែលទាបជាងគោលដៅផ្លូវការចំនួន ១០ ក្នុងមួយឆ្នាំ។ គ្មានព័ត៌មានថ្មីអំពីវឌ្ឍនភាពនៅចន្លោះខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ និងខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ ទេ។^៤

ក្តីកង្វល់របស់ជនជាតិដើមភាគតិច

- យឺតយ៉ាវ**ក្នុងការផ្តល់កម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដល់ជនជាតិដើមភាគតិចគឺជាការ**មិនគោរព**សិទ្ធិទទួលបានលំនៅឋាន សមរម្យ និងដីធ្លី តាមប្រពៃណីរបស់ពួកគេដែល**ធានានៅក្នុងច្បាប់អន្តរជាតិ និងច្បាប់ជាតិ**។
- ការប្រើពាក្យ **«សហគមន៍មូលដ្ឋាន»** ជំនួសឱ្យពាក្យ **«សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច»** នៅក្នុងក្រមបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ អាចពង្រីកលទ្ធភាពចូលទៅកាន់កាប់ដីតាមបែបប្រពៃណីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចដោយ**ភាគីដទៃទៀត**។^៧
- ក្រមនេះ**ក៏មានចែងតិចជាងមុននូវប្រភេទនៃសិទ្ធិអ្នកប្រើប្រាស់តាមបែបប្រពៃណី លើកោតផលព្រៃឈើដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិក្នុងការអាស្រ័យផលលើ**ចម្ការវិលជុំផងដែរ**។^៨

«ក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលការពារសិទ្ធិដីរបស់ពួកយើងគឺមិនត្រូវថមថយទេ!»

- អនុក្រឹត្យស្តីពីការ**ពង្រីកផ្ទៃដីតំបន់ការពារត្រួតលើគ្នានិងកាត់បន្ថយដី**ដែលជនជាតិដើមភាគតិចរស់នៅ និងប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណី។^៩
- ការរឹតបន្តឹងខ្លាំងពេកលើការ**អនុវត្តគម្រោង REDD+** បានរារាំងដល់ការចូលប្រើប្រាស់**ដីព្រៃតាមបែបប្រពៃណី**របស់ជនជាតិដើមភាគតិច។^{១០}
- ការ**បន្តផ្តល់ដីព្រៃរបស់រដ្ឋ** ដល់ក្រុមហ៊ុនឯកជន គឺជានាំនាំ និងឧបសគ្គដ៏ចម្បងចំពោះដំណើរការ និងនីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីនិងការផ្តល់កម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព។^{១១}
- ការពិចារណាលើវិសោធនកម្ម **ច្បាប់ស្តីពីព្រៃឈើ និងច្បាប់ស្តីពីតំបន់ការពារ** ក៏អាចមានការផ្លាស់ប្តូរស្រដៀងគ្នាដែរដែលធ្វើឱ្យសិទ្ធិដីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច**កាន់តែថមថយ**។^{១២}

អនុសាសន៍ចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល

១. យុទ្ធនាការពន្លឿនការចុះបញ្ជីដី

ពន្លឿនការចុះបញ្ជីប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដែលរដ្ឋាភិបាលប្តេជ្ញាថា **នឹងចុះបញ្ជីឱ្យបានយ៉ាងហោចណាស់ចំនួន១០ប័ណ្ណ** ក្នុងមួយឆ្នាំ។

២. ពង្រឹងការទទួលស្គាល់ផ្លូវច្បាប់

ធ្វើវិសោធនកម្មលើក្រមបរិស្ថាន និងធនធានធម្មជាតិ ដោយដាក់បញ្ចូលមកវិញនូវពាក្យ «សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច» និងទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិសមូហភាពលើការប្រើប្រាស់ និងចាត់ចែងដីធ្លីនិងធនធានធម្មជាតិតាមបែបប្រពៃណីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច។

៣. បញ្ឈប់ការរឹតត្បិតកំណត់ទំហំដី

បញ្ឈប់ការរឹតត្បិតទាំងឡាយលើទំហំ និងប្រភេទដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃការចុះបញ្ជីកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាព និងធានាថា កម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពរួមបញ្ចូលទាំងដីកសិកម្មតាមបែបប្រពៃណីទាំងអស់ ដែលកំណត់ដោយសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច។

៥. ការលើកឡើងវិញ

រាជរដ្ឋាភិបាលគួរបែងចែកកញ្ចប់ថវិការដ្ឋមួយចំនួនដើម្បី**គាំទ្រដំណើរការផ្តល់កម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដល់ជនជាតិដើមភាគតិច**។

៤. បញ្ឈប់ការផ្តល់ដីព្រៃរបស់រដ្ឋ

បញ្ឈប់ការផ្តល់ដីព្រៃរបស់រដ្ឋដល់ក្រុមហ៊ុនឯកជននៅតំបន់ដែលជនជាតិដើមភាគតិចរស់នៅ ដើម្បីរក្សាដីព្រៃសម្រាប់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចដែល**ដីវិភាពបែបប្រពៃណីរបស់ពួកគាត់**ត្រូវបានផ្សារភ្ជាប់នឹងដី និងព្រៃឈើ ដោយ**អនុលោមតាមច្បាប់អន្តរជាតិ និងច្បាប់ជាតិ**។

ប្រភព

១. របាយការណ៍អំពីស្ថានភាពប្រជាសាស្ត្រ និងសង្គម-សេដ្ឋកិច្ចរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចកម្ពុជា ឆ្នាំ២០២១ ទំព័រ ១២ ២៦ និង១៧០។

២. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៣។

៣. មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ។ សេចក្តីប្រកាសរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច ឆ្នាំ២០០៧។

៤. ម.ស.ម.ក បានដាក់លិខិតជាផ្លូវការជូនទៅក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ស្នើសុំបញ្ចុះបន្ទាត់ទិន្នន័យ និងព័ត៌មានអំពីចំនួនប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពដែលបានផ្តល់គិតត្រឹមខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៥ តែពុំទទួលបានការឆ្លើយតបណាមួយឡើយ។

៥. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។

៦. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។

៧. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។

៨. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។

៩. ខេមបូឌា ថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤៖ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដំរើររដ្ឋាភិបាលពន្លឿនការធ្វើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពសម្រាប់ជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានហានិភ័យបាត់បង់ដីស្រែចំការ។

១០. កាសែតម៉ុងហ្គុល ថ្ងៃទី២៤ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០២៤ ៖ នៅកម្ពុជា អ្នកភូមិជនជាតិដើមភាគតិចបាត់បង់ព្រៃឈើ និងដីធ្លីចំពេលគម្រោងទូទាត់កម្ពុជា។

១១.ខេមបូឌា ថ្ងៃទី៩ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤៖ អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលដំរើររដ្ឋាភិបាលពន្លឿនការធ្វើប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិដីសមូហភាពសម្រាប់ជនជាតិដើមភាគតិចដែលមានហានិភ័យបាត់បង់ដីស្រែចំការ។

១២. ម.ស.ម.ក «ទិវាជនជាតិដើមភាគតិចពិភពលោក» ខែសីហា ឆ្នាំ២០២៤។

យើងខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ចំពោះព័ត៌មានដែលមានលក្ខណៈស្តាបនា ធ្វើបច្ចុប្បន្នភាព និងព័ត៌មានសម្រាប់ការកែតម្រូវ!

